

Goranka Antunović
Filozofski fakultet, Zagreb

Anglicizmi i prevođenje: bez konzultinga nema *happy end*

Nakon kraćeg sagledavanja odnosa modela i replike iz perspektive prevođenja te razmatranja pojma »lažni prijatelji«, u članku se predstavlja jedna ranija tipologija lažnih prijatelja. Iznosi se zatim vlastiti pokušaj grupiranja parova lažnih prijatelja sastavljenih od anglicizma u hrvatskom i njegova pogrešno pretpostavljenog »korespondenta« u engleskom. Pritom se navodi nekoliko grupa koje proširuju ranije predstavljenu tipologiju. Potvrđuje se mišljenje da anglicizmi, zbog višestruke sličnosti sa svojim modelima koja međutim nije i identičnost, zahtijevaju prilikom prevođenja poseban oprez.

I. »Prijateljstvo« posuđenica i njihovih modela

Posuđenice u jeziku–primatelju i njihovi modeli u jeziku–davatelju predstavljaju, zajedno s parovima internacionalizama, one segmente leksičkih sustava dvaju jezika po kojima su ti jezici međusobno najbliži, u nekim aspektima čak i identični. Očekivalo bi se, stoga, da su za govornike kod kojih su u određenoj situaciji istovremeno aktivirana oba sustava, ti segmenti najlakši i najmanje problematični za upotrebu, da predstavljaju oaze sigurnosti i opuštenosti u napornom procesu žongliranja s dva jezika. Konkretizirano na prevoditeljsku situaciju, to bi značilo da prevoditelji najmanje poblema — barem na nivou leksika — imaju s parovima modela i njihovih replika posuđenica (isto bi se, i opet, moglo reći i za parove internacionalizama, dakle za sve parove riječi koje se u dva jezika čine istima, tj. zajedničkim). A ipak, mnogo je već puta utvrđeno, i ustvrđeno, da »prevoditi zajednički leksik nije tako jednostavno kako se možda isprva čini. Najnezgodnije je to, što neiskusni ili jezično nesigurni prevoditelj nije u stanju predvidjeti opasnosti.« (Ingo 1991:145). Razlog je tome lažno prijateljstvo koje se često razvija između modela i replike: oni su, naime, najčešće toliko slični na jednoj ili više jezičnih razina, da ih jezični korisnik

Iako dovodi u vezu te onda pogrešno generalizira njihovu istovjetnost i podrazumijeva je na svim razinama. Zaboravlja pritom da je proces jezičnog posuđivanja u velikoj mjeri proces razjednačavanja, i to ne samo s onim najočitijim i najpredvidljivijim posljedicama. Očito »prijateljstvo«, koje je preduvjet jezičnog posuđivanja odnosno samog nastanka para model — posuđenica, navodi ga da zaboravi »da su dodiri jezičnih sustava u najširem smislu jedan od važnih izvora za pojavu lažnih prijatelja, odnosno da su sadašnje posuđenice budući, ali već i sadašnji, lažni prijatelji« (Brdar 1992:222).

II. Lažni prijatelji

Lažno je prijateljstvo česta tema radova iz područja teorije prevođenja, kao i prevoditeljsko–didaktičke i jezično–metodičke literature. Ono nipošto nije ograničeno na parove posuđenica u jednom i njihovih modela u drugom jeziku niti samo na leksičku razinu. Definicije¹ se razlikuju upravo po opsegu pojava koje uključuju: mnogi se autori ograničavaju na parove riječi veoma sličnog oblika i različitog značenja (zapravo »interlingvalne homonime«, kako ih nazivaju npr. Brdar i Brdar Szabo 1995:340, Opačić 1995:367); drugi uključuju i suptilnije, »finije« semantičke odnose te jedinice drugih jezičnih podsustava, osim leksičkog (v. Ivir 1978:36) ili ukazuju na mogućnost vrlo širokog određenja i uključivanja bilo koje »relacije između elemenata različitih jezika koje istovremeno karakterizira izvjestan stupanj formalne ili značenjske sličnosti, ali i različitosti« (Brdar — Brdar Szabo 1995:340). Unutar navedenog raspona moguće je, ipak, kao prototipne primjere izdvojiti parove internacionalizama u oba jezika ili posuđenica iz jednog određenog jezika i njihovih modela, u kojima je oblik dviju riječi veoma sličan a značenje djelomično ili sasvim različito.

III. Tipologija lažnih prijatelja

Iako se lažni prijatelji često spominju u literaturi, a posvećeni su im i zasebni rječnici (npr. Gottlieb 1972, Van Roey 1988), nije se često ulazilo u detaljnije opisivanje raznih kombinacija sličnosti i različitosti, a naročito ne u njihovom sustavnom prezentaciji ili raspravu o pojedinim grupama s prevoditeljskog, nastavnog, leksikografskog ili bilo kojeg drugog stajališta. Brdar i Brdar Szabo (1995:340), govoreći iz prevoditeljsko–didaktičkog kuta, s pravom ukazuju da je potrebno »pokušati tipologizirati ovu pojavu i razbiti je na pojave manjeg opsega i oštrijih obrisa uz koje bismo mogli vezati određene profilaktičke i normativne postupke«.

Značajan pokušaj te vrste, prezentiran upravo u prevoditeljsko–didaktičke svrhe, nalazimo u Ivir: 1978. Ondje se, u poglavlju o leksičkoj razini prijevodne analize, govori o lažnim parovima čija je djelomična sličnost ostvarena u sličnosti oblika, u zajedničkom metajezičnom nazivu ili »u nekim, ali ne svim, as-

1 Za uputu na važnije autore v. Ivir 1988:96

pektima semantičkog sadržaja« (1978:36). Zatim se prelazi na opis vrste lažnih parova koju smo nazvali prototipnima — parova leksičkih jedinica dvaju jezika koje su po obliku veoma slične a razlikuju se po značenju. Spominju se tri vrste mogućih semantičkih odnosa unutar takvih parova:

1. »Pravi parovi s jednakim značenjima« (Ivir 1978:38–39), čije »prijateljstvo« može biti lažno zbog različitog kolokacijskog potencijala (npr. hrv. *elastično* i engl. *elastic* u *elastičan plan* — **elastic plan*) te zbog različite frekvencije ili geografske i socijalne distribucije (npr. hrv. *aerodrom* i engl. *aerodrome*);

2. »Lažni parovi sa sasvim različitim značenjima« (Ivir 1978:39–42), npr. *afirmirati se* — *affirm*, *eventualan* — *eventual*);

3. »Lažni parovi s djelomičnim preklapanjem u značenju« (Ivir 1978:42–48), gdje se razlikuje slučaj kada riječ prvog jezika ima šire, od onog kada riječ prvog jezika ima uže značenjsko područje nego riječ drugog jezika (npr. hrv. *profesor* — engl. *professor*; hrv. *ministar* — engl. *minister*);

4. »Izmišljeni parovi« (Ivir 1978:48–49) u kojima se pojavljuju neovjerene riječi, stvorene u jednom jeziku prema modelu iz drugog jezika, na jedan od dva načina: ili izmišljanjem cijele riječi ili »pogrešnim spajanjima pojedinih dijelova riječi — obično sufiksa i prefiksa s osnovom«, npr. hrv. *bruto* — engl. **bruto* (umjesto *gross*); *autoportret* — **autoportrait* (umjesto *selfportrait*), *anorganski* — **anorganic* (umjesto *inorganic*); Slijedi prikaz još jedne mogućnosti lažnog sparivanja, izvan uskog značenja termina (Ivir 1978:49–52): sparivanje riječi kojima je samo dio značenja zajednički a nemaju sličnosti po obliku (npr. pogrešno potpuno poistovjećivanje značenja hrv. riječi *stado* i engl. *flock*).

IV. Lažno prijateljstvo anglicizama u hrvatskom i njihovih engleskih modela

IV.1. Potaknuta različitim primjerima problematičnog sparivanja anglicizama u hrvatskom i njihovih engleskih modela (loši prijevodi, loša ili sasvim pogrešna upotreba u originalnim tekstovima hrvatskih govornika na engleskom, nesigurnost ili neobičnost upotrebe u hrvatskim tekstovima i dr.), kao i sasvim načelnim interesom, odlučila sam promotriti različite oblike lažnog prijateljstva hrvatskih posuđenica iz engleskog i njihovih modela. Korpus su mi pritom predstavljali parovi uključeni u *Rječnik anglicizama u hrvatskom ili srpskom* R. Filipovića i suradnika (1990) uz tek poneke dopune, u potpunosti usklađene sa svim kriterijima primjenjivanima u *Rječniku*. Budući da sam radila na materijalu iz rječnika, a ne iz tekstualnih ostvarenja, jasno je da sam parove riječi promatrala kao formalne korespondente, a ne kao eventualne prijevodne ekvivalente. Razina prijevodne ekvivalencije ukazala bi na još barem jednu grupu lažnih prijatelja: parovi kulturno označenih riječi koje zbog različite raširenosti i stupnja upoznatosti s pojavom ne bi uvijek imale jednaku komunikacijsku vrijednost u oba jezika te bi u tom smislu bile lažni prijatelji premda se na

razini formalne korespondencije čine pravim prijateljima (npr. *cricket* — *kriket*, *curling* — *kerling*, *tory* — *tori*, *torijevac*).

Činjenica da sam parove preuzimala iz rječnika sugerira i da ću najčešće govoriti o *potencijalnim* prevoditeljskim poteškoćama, da će se raditi o predviđanju nakon kontrastivne analize, a ne o analizi grešaka. No, kao što sam već spomenula, opažanja iz prakse potvrđuju da se radi o stvarnim zamkama za korisnike sa znanjem obaju jezika. O tim ću zamkama ovdje govoriti iz perspektive izvornih govornika hrvatskog, dakle govornika čiji su me izričaji i potakli na razmatranje ove teme.

IV.2. Među parovima anglicizama u hrvatskom i njihovih modela utvrdila sam sve tipove (1–4) lažnih prijatelja u užem smislu o kojima govori V. Ivir (v. III). Grupu »lažni parovi bez sličnosti po obliku« nije bilo moguće utvrditi jer između modela i replike uvijek postoji određena, najčešće značajna, sličnost oblika.

Utvrdila sam i neke parove koji nisu uključeni u Ivirovu tipologiju, a mogu se također nazvati lažnim parovima budući da se radi o slučajevima kada se sličnost generalizira i tretira kao istovjetnost. Svakako se ti primjeri mogu nazvati »problematičnim parovima« pa su stoga i opisani u IV.3. pod E i F, te kao podgrupa Dc).

IV.3. Usporedbom osobina engleskih modela i njihovih hrvatskih replika na ortografskoj, fonološkoj, morfološkoj, semantičkoj i pragmatičkoj razini utvrdila sam sljedeće vrste lažnih parova:

A. Parovi koji odgovaraju Ivirovoj grupi 1, »pravi parovi s jednakim značenjima«, dakle oni kod kojih »lažnost prijateljstva« ne proizlazi iz razlike u značenju u užem smislu riječi, već iz razlike u kolokacijskom potencijalu, učestalosti upotrebe ili različitoj dijalektalnoj ili sociolektalnoj označenosti. Takvi modeli i replike mogu ponekad biti formalni korespondenti, ali upotrijebljeni kao prijevodni ekvivalenti dovode do lošeg ili sasvim pogrešnog prijevoda.

a) Primjere razlika u kolokacijskom potencijalu za prijevod s hrv. na engl. nalazimo u kolokacijama *koledž cipele*, *hamburger sa sirom* / *riblji hamburger*, *biblioteka Hit*, *džins proza*, *najlon vrećica*, *protestni miting* u čijim prijevodima nije moguće upotrijebiti modele u kolokaciju uključenih anglicizama, dakle *college*, *hamburger*, *hit*, *jeans*, *nylon*, *miting*. U prijevodu hrv. kolokacija *kup natjecanje* / *utakmica*, *fleš lampa*, *lob udarac* i dr. nije nemoguće upotrijebiti modele *cup*, *flash*, *lob*, ali ne u kombinaciji s engl. korespondentom drugog elementa hrv. kolokacije (dakle, ne *cup competition* / *match*, *flash lamp*, *lob kick* / *strike*). Primjer za obrnuti smjer prijevoda su npr. anglicizam *band* / *bend* koji ne daje dobar prijevod kolokacije *military band* ili H *džus* koji se u hrv., za razliku od engl., ne javlja uz nazive domaćeg voća (*sok* od jabuke, breskve, kruške...), a u prijevodu kolokacije *orange juice* stajao bi najčešće sam, bez utočnje-nja »od naranče«. Anglicizam *detektivski* nije sasvim nemoguće upotrijebiti u prijevodu kolokacije *detective film*, ali je takav prijevod manje uobičajen nego *kriminalistički film*, tj. *krimić*.

b) Razlika u frekvenciji nije rijetka u parovima modela i posuđenica. Tako npr. anglicizam ima veću frekvenciju od modela upotrijebljenog u odgovarajućem značenju u *stjuardesa* — *stewardess*, *huligan* — *hooligan*, *daltonist* — *daltonist*, *luna park* — *luna park*, *imidž* — *image*, *trenirati* — *train*, *trener* — *trainer*. S druge strane, modeli *cricketer*, *magazine* češći su nego anglicizmi *kriker*, *magazin* (»časopis«), što vrijedi i za velik broj riječi za specifične pojave u društvima engleskog govornog područja, čije se hrvatske replike rijetko koriste i mnogim govornicima nisu uvijek ni poznate.

c) Kao ilustraciju različite stilske vrijednosti odnosno sociolektalne pripadnosti modela (u njegovu relevantnom značenju) i anglicizma možemo navesti *E bus*, *book*, *cash*, *dealer*, *girl*, *stage*, *junior* (uz ime) — H *bas/bus*, *bukirati*, *keš*, *diler*, *gerla*, *stejdž*, *junior*. Za razliku od neutralnih engleskih modela, svi su ovi anglicizmi snažno označeni u smjeru neformalnog: pripadaju slengu (eventualno razgovornom jeziku) odnosno raznim žargonima.

B. Lažni parovi sa sasvim različitim značenjem izrazito su rijetki među parovima posuđenica i njihovih modela, što proizlazi iz prirode procesa jezičnog posuđivanja, tj. njegove motivacije. Bilo da se posuđuje iz potrebe (da se označi pojam ili aspekt nekog pojma za koji još ne postoji riječ) ili iz mode, ima se u vidu značenje riječi. Ipak, moguće je da u samom procesu preuzimanja dođe do »greške« pa da se izvorno značenje riječi krivo interpretira. Isto je tako moguće da posuđenica uz svoje osnovno značenje, u kojem je preuzeta, razvije nova značenja, različita od značenja modela te da s vremenom izgubi osnovno značenje i zadrži samo ona nova. No, upitno je da li će i tada model i replika uvijek imati »sasvim različita značenja« budući da su nova značenja obično na ovaj ili onaj način slična izvornom značenju.

Za ilustraciju ove grupe lažnih parova mogli bi poslužiti parovi *E toboggan* — H *tobogan* i *E tip*, vb. — H *tipovati* (na sportskoj prognozi i sl.). Ovamo bih uvrstila i par *E playback*, sb. — H *playback/plejbek* jer mi se čini da značenje koje je u *Rječniku anglicizama* navedeno kao zajedničko modelu i replici (»reprodukcija tonski snimljenog materijala radi preslušavanja«) nije prisutna u svijesti većine izvornih govornika hrvatskog.

C. Za razliku od prethodne, grupa »lažnih parova s djelomičnim preklapanjem u značenju« veoma je brojna. I to je sasvim očekivana posljedica prirode jezičnog posuđivanja, tj. s jedne strane činjenice da se riječi obično posuđuju samo u onom značenju za kojim postoji potreba, a ne u svim svojim značenjima, a s druge strane činjenice da se značenje posuđenica ne petrificira unutar novog sustava već da se mijenja, širi ili sužava, u skladu s unutar- i izvanjezičnim okolnostima i potrebama. Ovisno o tome koja je od ovih pojava na djelu, možemo govoriti o dva slučaja:

a) najčešće se događa da posuđenica ima manji broj značenja nego model ili da njezino značenje ima uže područje primjene (Ivirov slučaj $L_1 < L_2$). Za govornike hrvatskog jezika taj je slučaj manje »opasan«: kompetencija izvornog govornika uglavnom će spriječiti pogrešne prijevode s engleskog, dakle neće se model prevoditi hrvatskom replikom i kada je upotrijebljen u nekom od značenja koja ta replika nema. Opasnost je za hrvatskog govornika veća prilikom

proizvodnje tekstova na engleskom, kada on engleske modele neće upotrebljavati pogrešno, ali se lako može dogoditi da ih upotrebljava znatno rjeđe nego izvorni govornici, odnosno u užem značenju.

Mnogi su parovi u ovoj podgrupi većini prevoditelja očiti, no poneki u praksi ipak dovode do nesigurnosti (H *farma* — E *farm*, *marketing* — *marketing*, *dealer* — *dealer*, *esej* — *essay*, *kreker* — *cracker*, *amater* — *amateur*, *bedž* — *badge* itd.).

b) Za hrvatske prevoditelje opasniji su parovi u kojima je značenje posudnice šire od relevantnog značenja modela. Zbog velike sličnosti oblika a samo djelomičnog preklapanja značenja s jedne strane, te nedostatka izvorne kompetencije s druge, lako se može dogoditi da se model upotrijebi u značenju koje uopće nema ili mu je periferno. Ovu vrstu lažnih prijatelja ilustriraju parovi

- H *bar* (»noćni lokal s programom«) — E *bar*
- H *bard* (»najugledniji književnik ili umjetnik«) — E *bard*
- H *fixer* (»uživalac droge«) — E *fixer*
- H *miting* (»masovni skup političkog karaktera«) — E *meeting*
- H *memorandum* (»list papira sa zaglavljem«) — E *memorandum*
- H *najlon* (»plastična vrećica«) — E *nylon*
- H *sniper* (»puška s durbinom«) — E *sniper*
- H *surfing*, *surfanje* (»jedrenje na dasci«) — E *surfing*
- H *tost* (»bijeli trajni kruh narezan na šnite«) — E *toast*
- H *vagon* (»putnički vagon«, »10 tona«) — E *wag(g)on*.

D. Kao prijevodni »korespondenti« anglicizama mogu se pojaviti izmišljeni modeli, pseudoengleske riječi, kao što je opisano u Ivirovoj grupi br. 4 (v. III), no kod prevođenja posudnica situacija postaje nešto složenija.

a) Prema Iviru jedan od dva načina stvaranja izmišljenih parova jest izmišljanje cijele riječi. Ta se pojava javlja i kod prevođenja anglicizama, no na drugi način: ne izmišljaju se jednostavne riječi (kao npr. u Ivirovim primjerima engl. **bruto*, **dirigent*, **frank*), već se proizvode složenice u kojima je jedan član formalni korespondent anglicizma uključenog u hrvatsku složenicu. Tako nastaju npr. parovi H *antibebi* — E **antibaby*, H *autogol* — E **autogol*, H *tonfilm* — E **tone-film*, H *top-lista* — E **top list*. Posebno je zanimljivo izmišljanje engl. modela za hrvatske pseudoanglicizme: ako bi se hrv. *baby-lift* (»skijaška žičara za početnike«) i *golman* prevelo s engl. **baby-lift*, **goalman*, dobili bismo lažni par u kojem su obje riječi skovane od strane hrvatskih govornika prema njihovom poimanju engleskih načela!

b) Izmišljeni parovi mogu nastati i pogrešnim spajanjem vezanih morfema s osnovom. Takvi se primjeri javljaju i prilikom prevođenja anglicizama. Među onima koje sam srela u praksi su, npr. H *informatika* — E **informatics*, H *Laburistička stranka* — E **Labourist(ic) party*, H *operator* — E **operator*, H *turistički* — E **touristic*.

c) Posebnu grupu »izmišljenih parova« čine oni sastavljeni od anglicizma nastalog elipsom engleskog modela (npr. H *happy end*) te od anglicizmu oblikom identičnog »korespondenta«, nepostojećeg u engleskom sustavu (E **happy end*). Budući da se elipsa pri oblikovanju anglicizama može ostvariti ispušta-

njem različitih vrsta morfema, i »izmišljeni korespondenti« se od odgovarajućih ovjerenih engleskih riječi mogu razlikovati na nekoliko načina: može im nedostajati cijela riječ (c1), vezani tvorbeni morfem (c2) ili vezani gramatički morfem (c3). Zamka za prevoditelja je u sva tri slučaja jednaka: anglicizam prenesen u engleski uz primjerenu fonološku i, eventualno, ortografsku adaptaciju čini se toliko autentičnim da se ne osjeća potreba za provjeravanjem.

Opisanu vrstu parova ilustriraju sljedeći primjeri (u zagradi je naveden element koji nedostaje engleskom »korespondentu«):

- c1) H *buking* — E *booking (office)*, *koktel* — *cocktail (party)*, *konzalting* — *consulting (company, office)*, *dancing* — *dancing (hall)*, *duty-free* — *duty-free (shop)*, *grejp* — *grape(fruit)*, *slajding* — *sliding (seat)*, *klozet* — *(water) closet*;
- c2) H *air condition* — E *air condition(ing / er)*, *aerobic* — *aerobic(s)*, *boks* — *box(ing)*, *fotoprint* — *photoprint(ing)*, *hepiend*, *happy end* — *happy end(ing)*, *long-plej ploča* — *long play(ing) record*, *ufolog* — *ufolog(ist)*, *viktinolog* — *victimolog(ist)*;
- c3) H *dubl* — E *double(s)*, *off record* — *off (the) record*, *pidžama* — *pyjama(s)*, *stone-wash* — *stone-wash(ed)*, *sistemski softver* — *system(s) software*, *treveler-ček* — *traveler('s) check*.

Sljedeće dvije grupe mogle bi se eventualno smatrati i podgrupama grupe D. budući da su pretpostavljeni »korespondenti« neovjerene engl. riječi, dakle »izmišljene« su. No, s obzirom na to da se radi o pogrešnom pretpostavljanju istovjetnosti na drugim jezičnim razinama (ortografskoj odnosno fonološkoj, dok se u grupi D. radilo o morfološkoj razini), dakle u ime koherentnosti grupa, činilo se primjerenijim razlikovati tri grupe (D, E i F). Treba, međutim, uočiti da je »lažno prijateljstvo« riječi u sve ove tri grupe povezano s njihovom formom, dok se u prve tri grupe radilo o značenju.

E. U ovu su grupu uključeni parovi riječi koje se u velikoj mjeri podudaraju na svim jezičnim razinama, ali se na ortografskoj razini javljaju odstupanja koja nisu predvidljiva na temelju očitih sustavnih razlika između hrvatske i engleske ortografije, a često ni na temelju izgovora, npr. H *antilopa* — E *antelope*, H *čarlston* — E *charleston*, H *celuloid*, *galon*, *penicilin* — E *celluloid*, *galon*, *penicillin*, H *pingvin* — E *penguin*, H *jakuza*, *jakuži* — E *jacuzzi*.

Ovakvu je zamku uistinu teško predvidjeti zbog višestruke velike sličnosti dviju riječi te će govornik hrvatskog stoga lako pogriješiti pišući engleski tekst. Kao mjera opreza može se preporučiti samo osvještavanje problema te konzultiranje rječnika čim se nešto učini i najmanje sumnjivim.

F. U mnogim se parovima riječi, inače veoma slične na svim razinama, razlikuju samo po nekoj fonološkoj osobini. Izvorni govornik hrvatskog, nesvjestan te razlike, preslikava dotičnu osobinu anglicizma na engleski model. Mogućnost za pogrešan izgovor, tj. za pogrešno pretpostavljanje identičnosti, naročito je velika

— ukoliko je ispravan izgovor na neki način »nepravilan« i čudan i unutar svog sustava, dakle engleskog. Tako se npr. »poengleženi« izgovor anglicizama *kseroks*, *Sijuks*, *jahta*, *grinvički* (dakle, uz upotrebu engl. fonema) čini manje neobičnim i usklađenijim s engl. pisanim oblikom i engl. izgovornim načelima nego što su to fonološki ispravni izgovori engl. riječi *xerox* /'zɪrəks/, *sioux* /su:/, *yacht* /jɔt/, *Greenwich* /'grɪnɪdʒ/;

— ukoliko se pisani oblik engleske riječi podudara s izgovorom posuđenice, npr. engl. *spearmint*, *pesticide*, *bop*, *NATO*, *mustang*, *globetrotter* — hrv. *spe(a)rmint*, *pesticid*, *bop*, *NATO*, *mustang* *globtroter*.

— ukoliko neka druga engleska riječ čini pogrešno pretpostavljenu osobinu poznatom i sasvim prihvatljivom unutar engleskog sustava, npr. izgovor engl. *flush* sa samoglasnikom kao u anglicizmu *fleš* (s obzirom na to da postoji engl. riječ *flash*) ili naglašavanje engl. imenice konvertirane od dvočlanih glagola na istom mjestu na kojem su naglašene njihove replike u hrvatskom, a što je ujedno i mjesto naglaska dvočlanih engl. glagola. Takvo mjesto naglaska je, međutim, pogrešno za engl. imenice pa su anglicizmi *back 'up*, *black'out*, *pick'up*, s obzirom na mjesto naglaska, lažni prijatelji engl. modela *'backup*, *'blackout*, *'pick-up*.

Govornici hrvatskog mogu, dakako, poistovjetiti neku fonološku osobinu anglicizma i modela uslijed interferencije i bez drugih »olakotnih okolnosti«, osim velike sličnosti dviju riječi na ostalim razinama. Naročito je to slučaj s projiciranjem mjesta naglaska anglicizma na model u parovima H *'barometar* — E *ba'rometer*, H *tablo'id* — E *'tabloid*, H *'vikend* — E *week'end*, ali i kod pogrešnog poistovjećivanja fonema u H *evergrin* — E *evergreen* (engl. riječ izgovorena s kratkim /ɪ/) ili u već spomenutom paru H *pingvin* — E *penguin* (engl. model izgovoren s /ɪ/).

V. Zaključak

Raznolikost grupa navedenih pod IV.3. te brojnost primjera kojima su ilustrirane pokazuju da se anglicizmi, usprkos svojoj velikoj sličnosti s odgovarajućim engleskim riječima — svojim izvornim modelima, ne mogu smatrati jedinicama koje su izuzetno lagane za prevođenje, koje zbog svoje neproblematičnosti omogućavaju samouvjeren i opušten pristup. Baš zbog te sličnosti koja ipak nije identičnost, posuđenice gotovo da bi trebalo doživljavati kao signale za poseban oprez prilikom prevođenja. Pogreške se, osim stalnim povećanjem kompetencije, mogu izbjeći jedino upornim konzultiranjem raznih priručnika i izvornih govornika. Bez takvog *konzultinga* ugrožen je i željeni prevoditeljski *happy end*.

Literatura

- Brdar, Mario (1992). »Lažni prijatelji i teorija jezičnih dodira«. u: Andrijašević — Vrhovac, ur. *Strani jezik u dodiru s materinskim jezikom*. Zagreb: HDPL, 219–223
- Brdar, Mario — Brdar Szabo, Rita (1995). »Leksička semantika i teorija prevođenja: slučaj lažnih i pravih prijatelja«. u: Mihaljević Djigunović — Pintarić, ur. *Prevođenje: suvremena strujanja i tendencije*. Zagreb: HDPL, 337–342

- Dabo Denegri, Ljuba (1995). »O prevođenju lažnih prijatelja u francuskom jeziku«. u: Mihaljević Djigunović — Pintarić, ur. *Prevođenje: suvremena strujanja i tendencije*. Zagreb: HDPL, 329–335
- Filipović, Rudolf i suradnici (1990). »Rječnik anglicizama u hrvatskom ili srpskom jeziku«. u: Filipović, R. *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku*. Zagreb: JAZU — Školska knjiga
- Gottlieb, K. H. M (1972). *Nemecko–ruskij i rusko–nemeckij slovar’ »ložnih družej perevodčika«*. Moskva: Sovetskaja enciklopedija
- Ingo, Rune (1991). *Från källspråk till målspråk. Introduktion i översättningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur
- Ivir, Vladimir (1978). *Teorija i tehnika prevođenja*. Sremski Karlovci: Centar »Karlovačka gimnazija«
- Ivir, Vladimir (1988). »Lexicological and Translational Treatment of Internationalisms«. u: *Folia Linguistica* 22/1-2: 93–102
- Opačić, Nives (1995). »Primjeri homonimije u nekim slavenskim jezicima prema hrvatskom«. u: Mihaljević Djigunović — Pintarić, ur. *Prevođenje: suvremena strujanja i tendencije*. Zagreb: HDPL, 367–370
- Van Roey, Jacques et al. (1988). *Dictionnaire des faux-amis français — anglais*. Duculot, Paris–Gembloux

Anglicisms in Translation: Similarity Means Danger

Following a brief discussion of the relationship between loan words and their models with respect to translation, as well as of the concept of “false friends”, an existing false friend typology is presented. The described types, along with some new ones, are then discussed and illustrated with pairs of false friends, each composed of a Croatian anglicism and its wrongly supposed English “correspondent”. It is reconfirmed that anglicisms, since they are similar but not equal to their English models, require special attention in translation.